

vergen, en die in luttele jaren meer verantwoordelijkheid te dragen kregen dan hun in rustiger tijden wellicht in hun gehele leven beschoren zou zijn geweest. Van Hall kon, misschien tot zijn eigen verbazing, die verantwoordelijkheid aan. Ze paste bij capaciteiten die hij althans in die mate vóór de bezetting niet had kunnen tonen.

Hij bezat een haast onuitputtelijke energie, een scherp inzicht en groot organisatorisch talent, maar hij was in de eerste plaats een warmvoelend mens; hij leefde nooit zozeer in de ban van de spanningen van het illegaal bestaan en de daaraan onvermijdelijk gekoppelde angsten of hij voelde precies aan hoeveel die andere illegale werker die hem om raad (of om geld) vroeg, nog verdragen kon. Terwijl er andere vooraanstaande personen in de illegaliteit waren bij wie het fanatisme of de heerszucht gestimuleerd werd, bloeide bij hem eerder de sensitiviteit op en juist van deze uit kon hij anderen tot volharding aansporen. 'Ik heb vaak waargenomen', zo schreef later zijn Zaandamse vriend J. Buys (secretaris van de afdeling Zaandam der Nederlandse Unie, spoedig van Halls naaste medewerker in de illegaliteit),

'hoe hij zelf doodvermoed op een bespreking kwam en zich tegenover mij beklaagd had, het werk bijna niet meer aan te kunnen, en dan wanneer hij makkers ontmoette die in de put zaten, hetzij doordat kameraden gearresteerd of gefusilleerd waren of doordat het werk niet liep zoals het gaan moest, met nooit falende energie hen over het dode punt hielp en hun weer moed gaf om door te gaan.'¹

Uitgeput kwam in de herfst van '44 een van de leidende figuren van de spionagegroep-'Kees', H. J. de Koster, bij van Hall binnenvallen. 'Een gesprek met van Hall was', zo legde de Koster nog geen jaar later vast, 'altijd iets bijzonders: een man die grote gaven paarde aan grote charme; een warme belangstelling voor iedereen persoonlijk. Zo ook nu. Hij zei: 'Jij moet eens even op een heel rustige plaats zitten bij goede mensen. Ik ken je als de kalmte zelve en die indruk geef je me nu niet. Waar kan ik je het adres opgeven waar je naar toe kunt? Het is in de Zaan. Kom morgen op de Leidsegracht''² - inderdaad, op het illegale werkadres van van Hall aan de Leidsegracht te Amsterdam kreeg de Koster daags daarna een duikadres in de Zaanstreek waar hij even op adem kon komen.

Nu kwam de Koster, zoon van een Leidse fabrikant, evenals van Hall uit een welgesteld milieu - laat ons dan naar de arbeider Gerben Wagenaar

¹J. Buys in: a.v., p. 95. ²H. J. de Koster: 'Herinneringen' (1945), p. 75 (Doc. I-956 A, a-1).